XXV. International Balkan and Near Eastern Congress Series on Economics, Business and Management

Plovdiv / Bulgaria

March 14-15, 2026

University of Agribusiness and Rural Development/Bulgaria

University "St. Kliment Ohridski" Faculty of Economics/Republic of North Macedonia

University “Isa Boletini”- Mitrovica, Faculty of Economics / Republic of Kosovo

IBANESS

PROCEEDINGS

Editors

Prof.Dr. Mariana IVANOVA

Prof.Dr. Dragica ODZAKLIESKA

Prof.Dr. Rasim YILMAZ

XXV. International Balkan and Near Eastern Congress Series on Economics, Business and Management-Plovdiv / Bulgaria

March 14-15, 2026
Plovdiv, Bulgaria

University of Agribusiness and Rural Development / Bulgaria
University "St. Kliment Ohridski" Faculty of Economics / Republic of North Macedonia
University “Isa Boletini”- Mitrovica, Faculty of Economics / Republic of Kosovo
IBANESS

PROCEEDINGS

Editors
Prof.Dr. Mariana IVANOVA
Prof.Dr. Dragica ODZAKLIESKA
Prof.Dr. Rasim YILMAZ

2026

Cataloging-In-Publication Data

Proceedings of XXI. International Balkan and Near Eastern Social Sciences Congress Series on Economics, Business and Management-Plovdiv / Bulgaria, March 14-15, 2026 / Ed. Mariana IVANOVA, Dragica ODZAKLIESKA, Rasim YILMAZ.

ISBN: 978-9989-695-82-7

First Printed: March-2026

FOREWORD

International Balkan and Near Eastern Congress Series brings together many distinguished social and behavioral science researchers from all over the world. Participants find opportunities for presenting new research, exchanging information, and discussing current issues.

We are delighted and honored to host the IBANESS Congress Series in Plovdiv / Bulgaria. Presented papers have been selected from submitted papers by the referees. Sincere thanks to those all who have submitted papers.

We hope that through exchange of the presented researches and experiences, the Congress will enhance communication and dissemination of knowledge in Balkan and Near Eastern Countries.

The Organization Committee
March 14-15, 2026

Organization Committee

CO-PRESIDENTS

Prof.Dr. Mariana IVANOVA, University of Agribusiness and Rural Development, Bulgaria

Prof.Dr. Dragica ODZAKLIESKA - University St. Kliment Ohridski-Bitola, Republic of North Madeconia

Prof. Dr. Qazim TMAVA, University "Isa Boletini"- Mitrovica, Republic of Kosovo

Prof.Dr. Rasim YILMAZ, Tekirdağ Namık Kemal University, Turkey

ORGANAZING COMMITTEE

Prof.Dr. Ahmet KUBAŞ, Tekirdağ Namık Kemal University, Turkey

Prof.Dr. Olivera KOSTOSKA, University "St. Kliment Ohridski"-Bitola, Republic of North Macedonia

Prof.Dr. Ekaterina ARABSKA, University of Agribusiness and Rural Development, Bulgaria

Assoc. Prof.Dr. Dejan ZDRAVESKI, University "St. Kliment Ohridski"-Bitola, Republic of North Macedonia

Assoc. Prof.Dr. Tatjana SPASESKA, University "St. Kliment Ohridski"-Bitola, Republic of North Macedonia

Asst. Prof. Dr. Filloreta Kunoviku DEMIRI, University "Isa Boletini"- Mitrovica, Republic of Kosovo

SCIENTIFIC COMMITTEE

Prof.Dr. Alpay HEKİMLER, Eskisehir Osmangazi University, Turkey
Prof.Dr. Ajtene AVDULLAHİ, University of Mitrovica "Isa Boletini", Kosovo
Prof.Dr. Andreas G. KOUTOUPIS, University of Thessaly, Greece
Prof.Dr. Aneta RISTESKA - University St. Kliment Ohridski-Bitola, Republic of North Madeconia
Prof.Dr. Annamalia M. SAKKTHIVEL, Sur University College, Oman
Prof.Dr. Fatmir MEMAJ, University of Tirana, Albania
Prof.Dr. Gerhard RING, TU Bergakademie Freiberg, Germany
Prof.Dr. Günther LOSCHNIGG, University of Graz, Austria
Prof.Dr. Herbert REGİNBOGIN, Touro College, USA
Prof.Dr. Klodina GORICA, University of Tirana, Albania
Prof.Dr. Ksenija DUMIČIĆ, University of Zagreb, Croatia
Prof.Dr. Letlhokwa George MPEDI, University of Johannesburg, South Africa
Prof.Dr. Martha STARR, American University Washington D.C., USA
Prof.Dr. Mariana IVANOVA, University of Agribusiness and Rural Development
Prof.Dr. Mi Jung PARK, Freie Universitat Berlin, Germany
Prof.Dr. Nadka KOSTADINOVA, Trakia University, Bulgaria
Prof.Dr. Otto KAUFMANN, Max Planck Institut München, Germany
Prof.Dr. Patricia GEORGIEVA, University of Agribusiness and Rural Development
Doç.Dr. Qazim TMAVA, University of Mitrovica "Isa Boletini" , Kosovo
Prof.Dr. Safet KOZAREVIĆ, University of Tuzla, Bosnia and Herzegovina
Prof.Dr. Shushma PATEL, London South Bank University, UK
Prof.Dr. Slavica ROCHESKA, University "St. Kliment Ohridski"-Bitola, Republic of North Macedonia
Prof.Dr. Srdjan REDZEPAGIĆ, University of Nice – Sophia Antipolis, France
Prof.Dr. Tatjana SPASESKA, University "St. Kliment Ohridski"-Bitola, Republic of North Macedonia
Prof.Dr. Thomas PAUL, University of South Pacific
Prof.Dr. Todor RADEV, International University College, Bulgaria
Prof.Dr. Todorka ATANASSOVA-KALAYDZIEVA, Trakia University, Bulgaria
Prof.Dr. Zoran ĆIRIĆ, University of Novi Sad, Serbia

REFEREES

Prof.Dr. Ahmet AĞCA, Dumlupınar University, Turkey
Prof.Dr. Alpay HEKİMLER, Eskişehir Osmangazi University, Turkey
Prof.Dr. Annamalia M. SAKKTHIVEL, Sur University College, Oman
Prof.Dr. Dilek ALTAŞ, Marmara Univesity, Turkey
Prof.Dr. Günther LOSCHNIGG, University of Graz, Austria
Prof.Dr. İbrahim BAKIRTAŞ, Aksaray University, Turkey
Prof.Dr. Ömer AZABAĞAOĞLU, Tekirdağ Namık Kemal University, Turkey
Prof.Dr. Kemal YILDIRIM, Anadolu University, Turkey
Prof.Dr. Mariana IVANOVA, University of Agribusiness and Rural Development, Bulgaria
Prof.Dr. Nurcan METİN, Trakya University, Turkey
Prof.Dr. Nadka KOSTADINOVA, Trakia University, Bulgaria
Prof.Dr. Slavica ROCHESKA, University "St. Kliment Ohridski"-Bitola, North Macedonia

SESSION CHAIRS

Aco MOMČILOVIĆ
Ahmet KUBAŞ
Andrei PELIN
Anna DUNAY
Ayhan GENÇLER
Bálint Csaba ILLÉS
Bige KÜÇÜKEFE
Coşkun DOĞAN
Cüneyt KOYUNCU
Erdal ARSLAN
Flaminia STRC-MECLEJAN
Florentina MOISESCU
Gamze SANER
Hikmet ASUTAY
Ivana BUTORACOVÁ ŠINDLERYOVÁ
Jildiz NICHARAPOVA
Jülide YALÇINKAYA KOYUNCU
Kenan DUMAN
Klajdi LOGU
Konstantinos KARANATSIS
Menekşe KILIÇARSLAN
Mustafa ÜNVER
Nazmiye TEKDEMİR
Neslihan CAVLAK
Nursel TÜRKSOY
Raşit GÜLTEKİN
Rasim YILMAZ
Ruhangiz ALIYEVA
Visar MALAJ

CONGRESS ID

TITLE OF CONGRESS

XXV. International Balkan and Near Eastern Congresses Series on Economics, Business and Management-Plovdiv/Bulgaria

DATE – PLACE

14-15 March 2026
Plovdiv, Bulgaria

ORGANIZATION

IBANESS, University of Agribusiness and Rural Development/Bulgaria,
University "St. Kliment Ohridski", Faculty of Economics – Prilep/Republic of North Macedonia,
University “Isa Boletini”- Mitrovica, Faculty of Economics / Republic of Kosovo

PROCEEDINGS BOOK EDITED BY

Prof.Dr. Mariana IVANOVA, University of Agribusiness and Rural Development, Bulgaria

Prof.Dr. Dragica ODZAKLIESKA - University St. Kliment Ohridski-Bitola, Republic of North Madeconia

Prof.Dr. Rasim YILMAZ, Tekirdağ Namık Kemal University, Turkey

ISBN

978-9989-695-82-7

EVALUATION PROCESS

All submitted articles have undergone a double-blind peer review process.

PARTICIPANT COUNTRIES (14)

Azerbaijan, Albania, Bulgaria, Croatia, Greece, Hungary, Kyrgyzstan, Kosovo, Latvia, Moldova, North Macedonia, Romania, Slovakia, Türkiye

TOTAL NUMBER OF PAPERS: 121
THE NUMBER OF PAPERS FROM TURKEY: 57
THE NUMBER OF PAPERS FROM OTHER COUNTRIES: 64

Program

10:00 – 11:00	Parallel Session I	Hall 1 Chair Person: Assoc.Prof.Dr. Florentina MOISESCU	
		Florentina MOISESCU	Sustainability and Financial Performance: An Investigation of the Links Through the Lens of Accounting
		Kyriaki EFTHALITSIDOU Konstantinos SPINTHIROPOULOS Nikolaos SARIANNIDIS	Financial Literacy and Portfolio Efficiency: Evidence from a Risk–Return Allocation Experiment in Greece
		Megi MARKU	Assessing the Benefits of Big Data Analytics across Business Functions: Evidence from Large Taxpayers in Albania
		Andreea-Roxana DANCI	The Influence of Leaders' Sociodemographic Profile on the Propensity for Tax Evasion: Empirical Evidence from the European Union
10:00 – 11:00	Parallel Session I	Hall 2 Chair Person: Prof.Dr. Gamze SANER	
		Şener ÖZDEMİR Sibel TAN	Çanakkale'de Organik Zeytin Üreticilerinin Tarımsal Desteklemelerden Yararlanma Düzeyleri: Fırsatlar ve Engeller
		Selma KAYALAK	Ayçiçeği Verim Tahmininde İklim Değişkenliğinin Rolünün Ekonometrik ve Makine Öğrenmesi Modellerinin Tahmin Performansı
		Dilara AKKUŞ Selma KAYALAK	Türkiye'de Yumurta Sektöründe Reel Üretici Fiyatlarının Dinamikleri ve Ekonomik Kırılganlıklar (1991–2023)
		Gamze SANER Mahsati MURADOVA	Azerbaycan Devlet Tarım Üniversitesi Öğrencilerinin Mezuniyet Sonrası Sektörde Kalma Eğilimleri ile Tarımın Sürdürülebilirliğine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma
10:00 – 11:00	Parallel Session I	Hall 3 Chair Person: Assoc.Prof.Dr. Aco MOMČILOVIĆ	
		Zsuzsanna ORBÁN	The Transformation of Knowledge Management from

			Generative AI To LLM-Based Agents: Trends and Risks
		Dariia DROZD Biruta SLOKA	Financial Strategies in Chemical Enterprises: AI-Driven Planning for Sustainable Development
		İzzet KILINÇ Yasemin BAYKAL ÇETINKAYA	International Institutions' Approaches to Artificial Intelligence Ethics: A Thematic Document Analysis
		Aco MOMČILOVIĆ Rebeka D. VLAHOV	Understanding AI Adoption in Project Management – The Interplay of Knowledge, Usage and Strategic Perception
		Hacı Bayram İRHAN Can MAVRUK Adem DAĞCI	The Impact of Artificial Intelligence on Welfare State: The Comparison of G-7 Countries and Türkiye
10:00 – 11:00	Parallel Session I	Hall 4 Chair Person: Dr. Nursel TÜRKSOY	
		Nursel TÜRKSOY	Kent Müzelerinin Bölgenin Kalkınma ve Turistik Tanıtımına Etkisi Üzerine Bir Araştırma: Keşan Kent Müzesi Örneği
		Özgür ALTINEL	Konaklama İşletmelerinde Kullanılan Akıllı Hizmet Modelleri
		Ahmet BAĞCI Müşerref KÜÇÜKBAYRAK	Türkiye'de Tarımsal Destekler ve Üretim İlişkisi
11:00 – 12:00	Parallel Session II	Hall 1 Chair Person: Asst. Prof.Dr. Klajdi LOGU	
		Patrik Zsolt VARGA	The Role of the State-Owned Hotel Chains in Socialist Hungary: The History of the Hungarhotels National Company (1945–1990)
		Lindita CIPA Klajdi LOGU	Culture as an Interpretive Framework of Illness: Social Meanings of Health and Treatment in the Albanian Context
		Christoforos TOROUNIDIS Maria REPTSI	Analysis of the Characteristics of Contemporary Trends in International Tourism
		Attila KORENIKA Bálint Csaba ILLÉS	Children's Menu Offerings and Innovation Opportunities in Restaurant Catering
11:00 – 12:00	Parallel Session II	Hall 2 Chair Person: Assoc.Prof.Dr. Bige KÜÇÜKEFE	
		Sevginar NALBANTOĞLU	Carbon Leakage Kavramı Üzerine Yapılan Çalışmaların

		Bige KÜÇÜKEFE	VOSviewer ile Bibliyometrik Analizi
		Resül YAZICI	İklim Kaynaklı Sistemik Kırılganlık Rejimi
		S. Sami TAN	Küresel Isınma ve Gıda Enflasyonu: Maliye Politikasının Rolü Açısından Bir Değerlendirme
		Sevinç HRISTEMOVA	Sektörel Yolsuzlukla Mücadele Politikalarında İdari İzleme Sistemlerinin Etkinliğinin Değerlendirilmesi. Bulgaristan Kamu Yönetim Modeli
11:00 – 12:00	Parallel Session II	Hall 3 Chair Person: Prof.Dr. Bálint Csaba ILLÉS	
		Ildikó DÓSA Péter BALOGH Csaba Bálint ILLÉS	Adaptation Potential of International Experiences in Private Forest Management Lessons from the Meeting of Central European Private Forest Owners' Associations
		Nikolett FARAGÓ Anna DUNAY Róbert MAGDA	The System and Challenges of Carbon Credits in the View of Sustainability
		Boglárka IPACS	Limitations of the Environmental Pillar of ESG in a Corporate Context
		Rasim YILMAZ	Pricing Carbon for Climate Action: Carbon Taxes, Emissions Trading, and the Rise of Carbon Finance
11:00 – 12:00	Parallel Session II	Hall 4 Chair Person: Assoc.Prof.Dr. Ruhangiz ALIYEVA	
		Ruhangiz ALIYEVA	Göçün Sosyo-Ekonomik Sonuçlarının Etkisi: Azerbaycan Örneği
		Neslihan CAVLAK Bige KÜÇÜKEFE	Mültecilerin Destinasyon İmajı Üzerine Etkileri: Bir Değerlendirme
		Özge KENAR Sibel AKGÜN	Latin Amerika'da Darbeler ve Devlet-Toplum İlişkileri: Tarihsel ve Bölgesel Bir İnceleme
		Ulker İMAMALİYEVA Vaskhanim ORUJOVA	Siyasi Liderliğin İstikrar ve Güvenlik Üzerindeki Etkisinin Mekanizmaları
12:00 – 13:00	Lunch		
13:00 – 14:00	Parallel Session III	Hall 1 Chair Person: Assoc.Prof.Dr. Jildiz NICHARAPOVA	

		Elena CHIGIBAEVA Alena OSELEDKO Jildiz NICHARAPOVA	Building Inclusive Opportunities: The Role of Maternal Care in Creating a Social Enterprise for People with Disabilities. The Case of Oma Juice
		Nurcan ÖZKAN	Investigation of Science Teacher Candidates' Metaphorical Perceptions Regarding the Concept of Environmental Sustainability
		Nurcan ÖZKAN	Science Teacher Candidates' Metaphorical Perceptions of the Concept of Environmental Education
		Elisantila GACI Dorina GRAZHDANI	The Role of Digital Technologies in Building Smart Universities
13:00 – 14:00	Parallel Session III	Hall 2 Chair Person: Assoc.Prof.Dr. Coşkun DOĞAN	
		Rahim ŞENTÜRK	Almanca Öğretmen Adaylarının Geri Bildirim Verme Süreçlerinde İnsan ve Yapay Zekâ Karşılaştırması
		Taylan Özgür DEMİRKAYA	Girişimcilik Eğitiminde "Zanaat"tan "Bilim"e Pedagojik Dönüşüm ve Türkiye İçin Stratejik Çıkarımlar: Karşılaştırmalı Bir Analiz
		Coşkun DOĞAN	Dijital Çağda Hedef Dilin Gelişiminde Çevirinin Katkısı
		Coşkun DOĞAN	Kültürlerarası Anlayışın İnşasında Çevirinin Rolü
13:00 – 14:00	Parallel Session III	Hall 3 Chair Person: Prof.Dr. Konstantinos KARANATSIS	
		Konstantinos PAPADOPOULOS Konstantinos KARANATSIS	The cooperative Industries of the Poultry Farm Sector in Greece (2001-2020)
		Thanassis KAZANAS Marianthi KOLTSAKI	The Economic Impact of the COVID-19 Crisis on the Food Retail Sector in Greece: A Comparative and Quantitative Analysis of Financial Indicators
		Florentina MOISESCU	When Support Becomes Distortion: The Dark Side of Agricultural Subsidies in Romania Under the Common Agricultural Policy
		Panos FOUSEKIS Dimitrios PANAGIOTOU Vasilis GRIGORIADIS	Dynamic Price Links in the US Poultry Industry

13:00 – 14:00	Parallel Session III	Hall 4 Chair Person: Asst.Prof.Dr. Menekşe KILIÇARSLAN	
		B. Yasin ÇAKMAK	İşgücü Piyasasında Bilgi Asimetrisi Sorunu ve İnsan Kaynakları Yönetiminin Rolü
		Derya DİNÇER GÜLTEKİN	Dijital Liderlik Yetkinlikleri ve Örgütsel Performans: Güncel Yaklaşımlar Üzerine Bir Literatür İncelemesi
		Haluk SAK Menekşe KILIÇARSLAN Sara ESMAEİLZADEH	Dijitalleşen İş Yaşamında Çalışan İyi Oluşu ve Sürdürülebilirlik: Etik Bir Perspektif
		Menekşe KILIÇARSLAN Haluk SAK Hakan Burak TÜRKSEZER	Sağlık Kurumlarında Sağlık Yönetimi ve İkiz Yönetim Uygulamaları
14:00 – 15:00	Parallel Session IV	Hall 1 Chair Person: Prof.Dr. Cüneyt KOYUNCU	
		Zoltán LOVÁSZ	The Ontology and Diagnostics of Prudential Data Quality in the European Union Banking System
		Viorela Ligia VĂIDEAN Alexia Raluca TURCENIUC Anamaria PETER Ionut Cuceu CONSTANTIN Decebal Remus FLORESCU	Financial Health Literacy in Romania within Sustainability, Inequalities and Climate Challenges
		Tobias TILGNER	The Transformation of Banking Intermediation in the Digital Era: Implications of FinTech and the Digital Euro
		Marit ALEXANDRU Vatamanita MARIANA	Cross-Border Online Transactions and the Economic Crime: Risks, Prevention, and the Role of the Modern Payment Platforms
14:00 – 15:00	Parallel Session IV	Hall 2 Chair Person: Assoc.Prof.Dr. Neslihan CAVLAK	
		Ruhangiz ALIYEVA	Reklamların Sosyal Risklerinin Düzenlenmesi
		Yasemin ÖZDEMİR Fatih KOÇ	Sosyal Medyada Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS) Mesajlarının Duygusal İçeriklerinin Tüketici Etkileşimi Üzerindeki Etkisi: Deneysel Bir Çalışma

		Zafer CESUR Haydar ÖZTÜRK Salih MEMİŞ	Özgüven Tek Başına Yeter mi? Finansal Özyeterliliğin Yatırım Beklentileri Üzerindeki Etkisinde Finansal Stresin Aracı Rolü
		Bige KÜÇÜKEFE Neslihan CAVLAK	Enflasyonist Bir Ekonomide Altın Fiyatı Dinamiklerinin Konut ve Otomobil Satışları Üzerindeki Etkisi
14:00 – 15:00	Parallel Session IV	Hall 3 Chair Person: Prof.Dr. Jülide YALÇINKAYA KOYUNCU	
		Edisela MENA	Gender-Embedded Territorial Innovation: The Role of Women in Driving Rural Competitiveness in Albania
		Imants KREZINS	Gender Gaps in the Timing of First CEO Appointment Among Leaders of the Baltic States' Largest Firms
		Emőke SZŰCS-KANDA Viktor KÉRI Adrienn BARTHA	Women's Economic Participation as a Growth Factor and Hidden Source of Loss: A Structural Economic Model
		Emőke SZŰCS-KANDA Viktor KÉRI Adrienn BARTHA	Psychosocial Security, Human Capital, and Competitiveness in a Structural Approach to the Gender and Generational Dimensions of Workplace Psychological Terror
14:00 – 15:00	Parallel Session IV	Hall 4 Chair Person: Assoc.Prof.Dr. Raşit GÜLTEKİN	
		Hakan Sabri ÇELIKYAY	Munzam (Aşkın) Zarara İlişkin Anayasa Mahkemesinin Pilot Kararının Değerlendirilmesi
		Raşit GÜLTEKİN	Tarihi, Hukuki ve Teorik Yönleriyle Türkiye'de Şeker Vergisi Rejimi
		Ali Umut ÜNAL	Limanların Tehlikeli Yük Konteyner Depolama Operasyonlarına Yaklaşımları Üzerine Bir Çalışma
		Büşra YİĞİT	İnsan Kaynakları Yönetiminde Algoritmik Yönetim: Kavramsal, Teorik ve Eleştirel Bir İnceleme
15:00 – 16:00	Parallel Session V	Hall 1 Chair Person: Assoc.Prof.Dr. Flaminia STÂRC-MECLEJAN	
		Xhesika TOTO	Enforcement Measures against Industrial Property Rights Infringements in the EU and Albania: Implications for Business and Legal Certainty

		Xhesika TOTO	Industrial Property Rights as a Strategic Tool for Innovation, Economic Growth, and Sustainable Industrial Development
		Flaminia STÂRC-MECLEJAN	When Corporate Law Meets the Platform Economy
		Agris RAIPALIS Biruta SLOKA	Structural Discrepancies in Alcohol Taxation: Navigating the Harmonisation of Excise Duty Groups across EU Member States
15:00 – 16:00	Parallel Session V	Hall 2 Chair Person: Prof.Dr. Mustafa ÜNVER	
		Zeynep DURAN Derya DİNÇER GÜLTEKİN	Örgütsel Kültür ve Psikolojik Sermayenin Sağlık Kurumlarındaki Rolü
		Pelin VARDARLIER Esra Durmaz ÇİLEKÇİ	Psikolojik Güvenlik ve Koçluk: Bireysel ve Örgütsel Gelişimde Tamamlayıcı Bir Çerçeve
		Menekşe KILIÇARSLAN Haluk SAK Hüda Beysun ATAÇ	Görünmeyen Yönetim, Görünen Çöküş: Mantar Yönetim Anlayışının Sessiz İstifa Üzerindeki Yıkıcı Etkisi
		Haluk SAK Menekşe KILIÇARSLAN Buse Naz KOCATÜRK	Benlik Yorgunluğu: İş Yaşamında Psikolojik Dayanıklılığın Gölge Yüzü ve Sessiz Tükenme Davranışları

Sunday Sessions

10:00 – 11:00	Parallel Session VI	Hall 1 Chair Person: Prof.Dr. Ivana BUTORACOVÁ ŠINDLERYOVÁ	
		Helena BOŠKAJOVÁ Ivana BUTORACOVÁ ŠINDLERYOVÁ	Development of Leadership Competencies in Public Administration
		Boban SHAJKAROSKI	Public services in the Republic of North Macedonia
		Konstantinos G. PARCHARIDIS	The Implementation of New Public Management in Civil Service Policy: The Institution of Tenure and Performance Appraisals
		Alexandra-Andra MOLDOVAN	Workaholism as a Socially Accepted Addiction: The Interface between Hustle Culture, Psycho-Social Comorbidities and Economic Sustainability
10:00 – 11:00	Parallel Session VI	Hall 2 Chair Person: Prof.Dr. Erdal ARSLAN	
		Erdal ARSLAN Ali BORA	Tasarruf Finansman Şirketleri Faizsiz Konut Finansmanı İçin Alternatif mi?
		Seda ÖZ Ozan Hikmet ARICAN Ali Umut ÜNAL	Çalışan Perspektifinden Freight Forwarder Şirketlerinin Seçimi: Bireysel ve Örgütsel Faktörler Üzerine Bir İnceleme
		Menekşe KILIÇARSLAN Fatih ERİŞ, Firdevs ERİŞ Yasir Efe GÖZ Mert Berat AKSOY	Aile Şirketlerinde İnsan Kaynağı Motivasyonu ile Spor Destekli Kurumsal Sağlık Uygulamalarının İşletme Başarısına Katkıları: Karşılaştırmalı Bir Araştırma
		Korhan MAVNACIOĞLU	Yapay Zekanın Kreatif Endüstrilerdeki Dönüştürücü Etkisi: Reklam Sektörü Örneği
10:00 – 11:00	Parallel Session VI	Hall 3 Chair Person: Prof.Dr. Anna DUNAY	
		Kiriakos TSAOUSIOTIS Konstantinos PANITSIDIS Marina VEZOU	Benchmarking European Talent Attractiveness: A PROMETHEE Evaluation of Migrant Integration Regimes

		Konstantinos SPINTHIROPOULOS Eleni ZAFEIRIOU	
		Marigona GECI	Foreign Direct Investment and Economic Growth in the Western Balkans: Evidence from Emerging Market Economies
		László Péter JUHÁSZ Anna DUNAY	Trajectory Alignments After Shocks: A Multi-Stage Regional Diagnostic of Structural Modernisation, Resistance, Recovery, and Sectoral Drivers in Southeast Europe
		Andrea VADKERTIOVÁ Júlia KARASOVÁ	Control Mechanisms as a Tool for Effective Management of Public Administration in the Environmental Field
11:00 – 12:00	Parallel Session VII	Hall 1 Chair Person: Prof.Dr. Ayhan GENÇLER	
		Sibel TAŞKIN	Kadınların İşgücündeki Yapısal Sorunları: Türkiye ve Güney Avrupa'nın OECD Verileriyle Karşılaştırılması
		Ali ÖZBEK Ayhan GENÇLER	Seçili Ülkelerde Çalışan Yoksulluğunu Belirleyen Faktörler: Karşılaştırmalı Bir Analiz
		Selda ÖZKILBAÇ Tuba BILGIN	Küreselleşme Sürecinde Gelir Dağılımı: Seçilmiş Ülkeler Üzerine Bir İnceleme
		Sinem Pınar GÜREL	Euro Bölgesi'nde Kamu Borcu ve Ekonomik Büyüme: Yapısal Kırılmalı Nedensellik Analizi
11:00 – 12:00	Parallel Session VII	Hall 2 Chair Person: Prof.Dr. Rasim YILMAZ	
		Rasim YILMAZ	From Industrial Core to Spatial Rebalancing: Policy Responses to Environmental and Seismological Risks in the Marmara Region
		Rasim YILMAZ	Structural Transformation and Declining Competitiveness in the Turkish Textile and Apparel Industry: Evidence from Global Ranking, Export Performance, and Employment Trends (2000–2025)
		Stavros P. MIGKOS Androniki KATARACHIA Polytimi M. FARMAKI	Designing the EPIS Survey Tool for Measuring Energy Poverty in a Post-Lignite Region: Evidence from Western Macedonia, Greece

		Daniel BULIN	Global Economy in 2026: Fragile Macroeconomic Stabilization, Systemic Risks and Below-Potential Growth Prospects
11:00 – 12:00	Parallel Session VII	Hall 3 Chair Person: Prof.Dr. Hikmet ASUTAY	
		Oktay HEKIMLER	Alman Dış Politikasında Yeni Bir Dönem: Güç Politikasına Geri Dönüş mü?
		Hikmet ASUTAY	Emine Sevgi Özdamar ve Türk-Alman Yazınında Kavramsal Dönüşümler: "Misafir"den "Ev Sahibi"ne Estetik Bir Yolculuk
		Hikmet ASUTAY	Son Dönem Türk-Alman Yazınında Kavram Tartışmaları: Göçmen Yazınından Dünya Yazınına Dönüşüm
		Deniz ÜNAL ADIGÜZEL	Pazarlama Alan Yazınında Gönüllü Sadelik, Tüketmemek Kavramlarının Dindarlık Çerçevesinde İncelenmesi
12:00-13:00	Lunch		
13:00 – 14:00	Parallel Session VIII	Hall 1 Chair Person: Prof.Dr. Ahmet KUBAŞ	
		Panos FOUSEKIS Dimitrios PANAGIOTOU Vasilis GRIGORIADIS	Price linkages among soybean, palm and canola oils: A TVP-VAR analysis
		Thanassis KAZANAS Charalambos KEHAGIAS	Food Market Dynamics and Supply Chain Resilience: Evidence from Greece and Europe
		Éva BOGNÁR Anna DUNAY	Bibliometric Review of the Short Supply Chain
		Emanuela ESMEROVA	Sales Strategies of the Promotion as a Promoter of Products and Services
13:00 – 14:00	Parallel Session VIII	Hall 2 Chair Person: Assoc.Prof.Dr. Kenan DUMAN	
		Kenan DUMAN	Büyük Öteki ve Yeni Medya Ekosistemi: Gözetim Kapitalizminin Medya Üzerindeki Etkileri
		Coşkun AKDENİZ	Farklı Para Politikası Rejimleri Altında Okun Kanunu: Türkiye Ekonomisi İçin Eşik Regresyon Modelinden Ampirik Bulgular

		Rasim YILMAZ	Türkiye'de Para Politikası Rejim Değişimleri ve Egemen Risk Primi: CDS Üzerinden Bir Değerlendirme
		Aysun BULUT Bige KÜÇÜKEFE	Türkiye'deki Sürdürülebilirlik Göstergelerinin CDS Primlerine Etkisi
13:00 – 14:00	Parallel Session VIII	Hall 3 Chair Person: Assoc.Prof.Dr. Andrei PELIN	
		Anastasia ROMANOVA	Student Perceptions of Online Educational Formats in the Republic of Moldova
		Ezgi BALKAN Selma DENEME GENÇOĞLU	EFL Vocabulary Learning Strategy Studies Conducted in Türkiye: A Systematic Review
		Arif Ata ALKAYALAR Selma DENEME GENÇOĞLU	Microlearning in Digital Education: A Literature Review
		Paula CUPEȚIU Andrei PELIN	Perception Analysis of the Utility of Clinical and Non-Clinical Performance Indicators in the Western Part of Romania
14:00 – 15:00	Parallel Session IX	Hall 1 Chair Person: Asst.Prof.Dr. Nazmiye TEKDEMİR	
		Esmanur ŞANLI Nazmiye TEKDEMİR	The Importance of Digital Transformation in the Public Sector: A Comparative Analysis of Best Practice Examples and Türkiye
		Ivan LUCHIAN Inesa BRUMA	Multidimensional Approaches to Banking Data Monetization
		Ivan LUCHIAN Angela FILIP	Global Trends in the Digitalization of Payment Systems
		Vjona REXHAJ	The Impact of Digital Transformation on Business Management and Managerial Decision Making
14:00 – 15:00	Parallel Session IX	Hall 2 Chair Person: Prof.Dr. Csaba Balint ILLES	
		Mercy Minoo KAVELE Dorota JELONEK Csaba Balint ILLES	AI as a Strategic Capability: Integrating Financial and Managerial Innovation to Promote Workplace Health
		Szabolcs DIÓSI	Generative AI and the Reshaping of Education Policy
		Kleona ELEZAJ	Enhancing IT Education with AI: Balancing Performance,

		Xhezmije PALUSHI	Creativity and Critical Thinking
		Utku ALTUNÖZ	Harnessing Artificial Intelligence for Financial Volatility Forecasting: A Comparative GARCH–LSTM Study on Borsa Istanbul
14:00 – 15:00	Parallel Session IX	Hall 3 Chair Person: Assoc.Prof.Dr. Visar MALAJ	
		Visar MALAJ Elma ÇALI	Drivers of Emigration from the Western Balkans: Recent Trends and Evidence on the Path to EU Integration
		Filloreta KUNOVIKU DEMIRI Besë SADIKAJ Nazif OSMANI	Empirical Evaluation of Insurance Industry-Specific Variables in the Context of Risk Management Analysis
		Aleksandar MATESKI Filip IVANOVSKI Dame DIMITROVSKI	Circular Economy and Packaging Glass: Practices and Challenges in the Republic of North Macedonia
		Aleksandar MATESKI	Legislative Challenges in Sustainable Packaging Waste Management in North Macedonia
		Miranda PRIFTI	Beyond Representation: Gender, Power and Political leadership in Albania

CONTENTS

Understanding AI adoption in project management – the interplay of knowledge, usage and strategic perception 1
Student Perceptions Of Online Educational Formats In The Republic Of Moldova 9
Control Mechanisms as a Tool for Effective Management of Public Administration in the Environmental Field 15
Children's Menu Offerings and Innovation Opportunities in Restaurant Catering 24
Limitations of Environmental Sustainability in a Corporate Context 33
Bibliometric Review on Short Food Supply Chains 41
Analysis of the Characteristics of Contemporary Trends in International Tourism 47
Financial Strategies in Chemical Enterprises: AI-Driven Planning for Sustainable Development 57
The Role of Digital Technologies In Building Smart Universities (Smart Universities) 64
Other Sales Strategies of the Promotion and International Strategy as a Promoter od Products and Servicesof 74
Women's economic participation as a growth factor and hidden source of loss: a structural economic model . 81
Workaholism as a Socially Accepted Addiction: The Interface Between Hustle Culture, Addiction–Mental Health Comorbidity and The Encouragement of Workaholism in The Economic and Business Context 90
Empirical Evaluation of Insurance Industry-Specific Variables in the Context of Risk Management Analysis.... 106
Development of Leadership Competencies in Public Administration..... 113
Adaptation potential of international experiences in private forest management *Lessons from the Meeting of Central European Private Forest Owners' Association* 119
Gender Gaps in the Timing of First CEO Appointment Among Leaders of the Baltic States' Largest Firms 134
Global Trends in The Digitalization of Payment Systems 146
Benchmarking European Talent Attractiveness: A PROMETHEE Evaluation of Migrant Integration Regimes ... 154
Enhancing IT Education with AI: Balancing Performance, Creativity and Critical Thinking 159
The Implementation Of New Public Management In Civil Service Policy: The Institution Of Tenure And Performance Appraisals 171
The cooperative industries of the poultry farm sector in Greece (2001-2020) 176
Financial Literacy and Portfolio Efficiency: Evidence from a Risk–Return Allocation Experiment in Greece 187
Trajectory Alignments After Shocks: A Multi-Stage Regional Diagnostic Of Structural Modernisation, Resistance, Recovery, And Sectoral Drivers In Southeast Europe 195
"Culture as an Interpretive Framework of Illness: Social Meanings of Health and Treatment in the Albanian Context" 222
Cross-Border Online Transanctions and The Economic Crime: Risks, Prevention, and The Role Of The Modern Payment Platforms 226
Assessing the Benefits of Big Data Analytics across Business Functions: Evidence from Large Taxpayers in Albania 235
AI as a Strategic Capability: Integrating Financial and Managerial Innovation to Promote Workplace Health .. 241
The Role of The State-Owned Hotel Chains in Socialist Hungary: The History of the HungarHotels National Company (1945–1990) 253
Sektörel Yolsuzlukla Mücadele Politikalarında İdari İzleme Sistemlerinin Etkinliğinin Değerlendirilmesi. Bulgaristan Kamu Yönetim Modeli 262
Designing the EPIS Survey Tool for Measuring Energy Poverty in a Post-Lignite Region: Evidence from Western Macedonia, Greece 271
Psychosocial security, human capital, and competitiveness in a structural approach to the gender and generational dimensions of workplace psychological terror 282
The Economic Impact of the COVID-19 Crisis on the Food Retail Sector in Greece: A Comparative and Quantitative Analysis of Financial Indicators 292

The Transformation of Banking Intermediation in the Digital Era: Implications of FinTech and the Digital Euro 303
Drivers of Emigration from the Western Balkans: Recent Trends and Evidence on the Path to EU Integration 309
Industrial Property Rights as a Strategic Tool for Innovation, Economic Growth, and Sustainable Industrial Development 321
The Ontology And Diagnostics Of Prudential Data Quality In The European Union Banking System 330
Seçili Ülkelerde Çalışan Yoksulluğunu Belirleyen Faktörler: Karşılaştırmalı Bir Analiz 339
Limanların Tehlikeli Yük Konteyner Depolama Operasyonlarına Yaklaşımları Üzerine Bir Çalışma 348
Microlearning in Digital Education: A Literature Review 361
Türkiye'deki Sürdürülebilirlik Göstergelerinin CDS Primlerine Etkisi 367
Enflasyonist Bir Ekonomide Altın Fiyatı Dinamiklerinin Konut ve Otomobil Satışları Üzerindeki Etkisi 372
İnsan Kaynakları Yönetiminde Algoritmik Yönetim: Kavramsal, Teorik ve Eleştirel Bir İnceleme 378
Dijital Çağda Hedef Dilin Gelişiminde Çevirinin Katkısı 387
Kültürlerarası Anlayışın İnşasında Çevirinin Rolü 393
Dijital Liderlik Yetkinlikleri ve Örgütsel Performans: Güncel Yaklaşımlar Üzerine Bir Literatür İncelemesi 399
Türkiye'de Yumurta Sektöründe Reel Üretici Fiyatlarının Dinamikleri ve Ekonomik Kırılganlıklar (1991–2023) 406
Tasarruf Finansman Şirketleri Faizsiz Konut Finansmanı İçin Alternatif mi? 414
The Importance of Digital Transformation in the Public Sector: A Comparative Analysis of Best Practice Examples and Türkiye 424
EFL Vocabulary Learning Strategy Studies Conducted in Türkiye: A Systematic Review 435
Munzam (Aşkın) Zarara İlişkin Anayasa Mahkemesinin Pilot Kararının Değerlendirilmesi 445
International Institutions' Approaches to Artificial Intelligence Ethics: A Thematic Document Analysis 453
Azerbaycan Devlet Tarım Üniversitesi Öğrencilerinin Mezuniyet Sonrası Sektörde Kalma Eğilimleri ile Tarımın Sürdürülebilirliğine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma 462
Mültecilerin Destinasyon İmajı Üzerine Etkileri: Bir Değerlendirme 474
Science Teacher Candidates' Metaphorical Perceptions of the Concept of Environmental Education 479
Investigation of Science Teacher Candidates' Metaphorical Perceptions Regarding the Concept of Environmental Sustainability 488
Kent Müzelerinin Bölgenin Kalkınma ve Turistik Tanıtımına Etkisi Üzerine Bir Araştırma: Keşan Kent Müzesi Örneği 496
Alman Dış Politikasında Yeni Bir Dönem: Güç Politikasına Geri Dönüş mü? 506
Latin Amerika'da Darbeler ve Devlet-Toplum İlişkileri: Tarihsel ve Bölgesel Bir İnceleme 517
Konaklama İşletmelerinde Kullanılan Akıllı Hizmet Modelleri 528
Psikolojik Güvenlik ve Koçluk: Bireysel ve Örgütsel Gelişimde Tamamlayıcı Bir Çerçeve 538
Almanca Öğretmen Adaylarının Yazılı Geri Bildirim Süreçlerinde İnsan ve Yapay Zekâ Karşılaştırması 546
Pricing Carbon for Climate Action: Carbon Taxes, Emissions Trading, and the Rise of Carbon Finance 555
Structural Transformation and Declining Competitiveness in the Turkish Textile and Apparel Industry: Evidence from Global Ranking, Export Performance, and Employment Trends (2000–2025) 560
Türkiye'de Para Politikası Rejim Değişimleri ve Egemen Risk Primi: CDS Üzerinden Bir Değerlendirme 566
From Industrial Core to Spatial Rebalancing: Policy Responses to Environmental and Seismological Risks in the Marmara Region 575
Küresel Isınma ve Gıda Enflasyonu: Maliye Politikasının Rolü Açısından Bir Değerlendirme 584
Ayçiçeği Verim Tahmininde İklim Değişkenliğinin Rolünün Ekonometrik ve Makine Öğrenmesi Modellerinin Tahmin Performansı 589
Çanakkale'de Organik Zeytin Üreticilerinin Tarımsal Desteklemelerden Yararlanma Düzeyleri: Fırsatlar ve Engeller 599
Carbon Leakage Kavramı Üzerine Yapılan Çalışmaların VOSviewer ile Bibliyometrik Analizi 607
Kadınların İşgücündeki Yapısal Sorunları: Türkiye ve Güney Avrupa'nın OECD Verileriyle Karşılaştırılması 614

Harnessing Artificial Intelligence for Financial Volatility Forecasting: A Comparative GARCH-LSTM Study on Borsa Istanbul 620
Sosyal Medyada Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS) Mesajlarının Duygusal İçeriklerinin Tüketici Etkileşimi Üzerindeki Etkisi: Deneysel Bir Çalışma 630
İşgücü Piyasasında Bilgi Asimetrisi Sorunu ve İnsan Kaynakları Yönetiminin Rolü 640
Özgüven Tek Başına Yeter mi? Finansal Özyeterliliğin Yatırım Beklentileri Üzerindeki Etkisinde Finansal Stresin Aracı Rolü 648
Örgütsel Kültür ve Psikolojik Sermayenin Sağlık Kurumlarındaki Rolü 659
Legislative Challenges in Sustainable Packaging Waste Management in North Macedonia 665
Circular Economy and Packaging Glass: Practices and Challenges in the Republic of North Macedonia 671
Price linkages among soybean, palm, and canola oils: A TVP-VAR analysis 679
When Corporate Law Meets the Platform Economy 687
Building Inclusive Opportunities: The Role of Maternal Care in Creating a Social Enterprise for People with Disabilities. The Case of Oma Juice 695
Beyond Representation: Gender, Power and Political Leadership in Albania 702
The Transformation Of Knowledge Management From Generative AI To LLM-Based Agents: Trends And Risks 710
Çalışan Perspektifinden Freight Forwarder Şirketlerinin Seçimi: Bireysel ve Örgütsel Faktörler Üzerine Bir İnceleme 717
Tarihi, Teorik ve Hukuki Yönleriyle Türkiye'de Şeker Vergisi Rejimi 725

ABSTRACTS 738
The Influence of Leaders' Sociodemographic Profile on the Propensity for Tax Evasion: Empirical Evidence from the European Union 739
Public services in the Republic of North Macedonia 741
Global Economy In 2026: Fragile Macroeconomic Stabilization, Systemic Risks and Below-Potential Growth Prospects 742
The European Union In 2026: Slow Economic Recovery, Structural Constraints and Exposure To External Risks 743
Title: Gender-Embedded Territorial Innovation: The Role of Women in Driving Rural Competitiveness in Albania 744
Multidimensional Approaches To Banking Data Monetization 745
Foreign Direct Investment and Economic Growth in the Western Balkans: Evidence from Emerging Market Economies 746
Sustainability and Financial Performance: An Investigation Of The Links Through The Lens Of Accounting 747
When Support Becomes Distortion: The Dark Side Of Agricultural Subsidies In Romania Under The Common Agricultural Policy 748
The System And Challenges Of Carbon Credits in the view of sustainability 749
Dynamic price links in the US poultry industry 750
Perception Analysis of the Utility of Clinical and Non-Clinical Performance Indicators in the Western Part of Romania 751
Reklamların Sosyal Risklerinin Düzenlenmesi 752
Göçün Sosyo-Ekonomik Sonuçlarının Etkisi: Azerbaycan Örneği 753
Generative AI and the Reshaping of Education Policy 754
Food Market Dynamics and Supply Chain Resilience: Evidence from Greece and Europe 755
Siyasi Liderliğin İstikrar ve Güvenlik Üzerindeki Etkisinin Mekanizmaları 756
Financial Health Literacy in Romania within sustainability, inequalities and climate challenges 757
The Impact of Digital Transformation on Business Management and Managerial Decision Making 758
Türkiye'de Tarımsal Destekler ve Üretim İlişkisi 759
Farklı Para Politikası Rejimleri Altında Okun Kanunu: Türkiye Ekonomisi İçin Eşik Regresyon Modelinden Ampirik Bulgular 760
Pazarlama Alan Yazınında Gönüllü Sadelik, Tüketmemek Kavramlarının Dindarlık Çerçevesinde İncelenmesi . 761
The Impact of Artificial Intelligence On Welfare State: The Comparison Of G-7 Countries And Turkiye 762
Benlik Yorgunluğu: İş Yaşamında Psikolojik Dayanıklılığın Gölge Yüzü ve Sessiz Tükenme Davranışları 763
Dijitalleşen İş Yaşamında Çalışan İyi Oluşu ve Sürdürülebilirlik: Etik Bir Perspektif 764
Emine Sevgi Özdamar ve Türk-Alman Yazınında Kavramsal Dönüşümler: "Misafir"den "Ev Sahibi"ne Estetik Bir Yolculuk 765
Son Dönem Türk-Alman Yazınında Kavram Tartışmaları: Göçmen Yazınından Dünya Yazınına Dönüşüm 766
Büyük Öteki ve Yeni Medya Ekosistemi: Gözetim Kapitalizminin Medya Üzerindeki Etkileri 767
Yapay Zekanın Kreatif Endüstrilerdeki Dönüştürücü Etkisi: Reklam Sektörü Örneği 768
Aile Şirketlerinde İnsan Kaynağı Motivasyonu ile Spor Destekli Kurumsal Sağlık Uygulamalarının İşletme Başarısına Katkıları: Karşılaştırmalı Bir Araştırma 769
The Contribution of Human Resources Motivation and Sports-Supported Corporate Health Practices to Business Success in Family Businesses: a Comparative Study 769
Sağlık Kurumlarında Sağlık Yönetimi ve İkiz Yönetim Uygulamaları 771
Görünmeyen Yönetim, Görünen Çöküş: Mantar Yönetim Anlayışının Sessiz İstifa Üzerindeki Yıkıcı Etkisi 773
Küreselleşme Sürecinde Gelir Dağılımı: Seçilmiş Ülkeler Üzerine Bir İnceleme 774
Sacrifice Ratio in Türkiye: An Empirical Note 775
Türkiye'de Kamu Borcu ve Ekonomik Büyüme İlişkisi : Yapısal Kırılmalı Nedensellik Analizi 776

Girişimcilik Eğitiminde "Zanaat"tan "Bilim"e Pedagojik Dönüşüm ve Türkiye İçin Stratejik Çıkarımlar: Karşılaştırmalı Bir Analiz 777

Çalışan Perspektifinden Freight Forwarder Şirketlerinin Seçimi: Bireysel ve Örgütsel Faktörler Üzerine Bir İnceleme

Seda ÖZ[1] **Doç.Dr. Ozan Hikmet ARICAN[2]** **Dr. Öğretim Üyesi Ali Umut ÜNAL[3]**

[1] Kocaeli Üniversitesi, Denizcilik Fakültesi, Deniz İşletmeleri Yönetimi, Kocaeli, Türkiye

[2] Kocaeli Üniversitesi, Denizcilik Fakültesi, Deniz İşletmeleri Yönetimi, Kocaeli, Türkiye, ORCID: 0000-0002-2575-6379

[3] Kocaeli Üniversitesi, Karamürsel Denizcilik Meslek Yüksekokulu, Deniz Ulaştırma ve İşletmeciliği, Kocaeli, Türkiye,

ORCID: 0000-0002-2575-6379

Özet: Freight forwarder şirketlerinin seçimi, lojistik ve tedarik zinciri yönetiminde işletmelerin operasyonel performansını, maliyet yapısını ve hizmet kalitesini doğrudan etkileyen stratejik bir karar sürecidir. Mevcut literatürde bu süreç çoğunlukla firma veya müşteri perspektifinden ele alınırken, seçim kararlarının fiilen çalışanlar tarafından nasıl ve hangi koşullar altında alındığı konusu sınırlı düzeyde incelenmiştir. Bu çalışma, freight forwarder şirketlerinin seçim sürecini çalışan perspektifinden ele alarak, bireysel ve örgütsel faktörlerin bu kararlar üzerindeki rolünü incelemeyi amaçlamaktadır.
Araştırma, nitel bir literatür incelemesi olarak tasarlanmış olup insan kaynakları yönetimi, örgütsel davranış, karar verme süreçleri ve lojistik hizmet sağlayıcı seçimi alanlarında yayımlanmış akademik çalışmalar bütüncül bir yaklaşımla analiz edilmiştir. Literatür verileri tematik analiz yöntemi kullanılarak; çalışan yetkinlikleri, insan kaynakları yönetimi uygulamaları, örgütsel destek mekanizmaları ve karar verme süreçlerini etkileyen çevresel faktörler başlıkları altında değerlendirilmiştir.
Çalışmanın bulguları, freight forwarder seçiminde çalışanların teknik bilgi, sektörel deneyim, analitik değerlendirme yeteneği ve risk algısı gibi bireysel yetkinliklerinin belirleyici olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, bu yetkinliklerin etkin biçimde kullanılabilmesi; eğitim ve gelişim olanakları, yönetsel destek, standartlaştırılmış seçim prosedürleri ve kurumsal politikalar gibi örgütsel faktörlere bağlıdır. Yetersiz örgütsel destek, yüksek iş yükü ve personel devir hızı gibi unsurların ise seçim kararlarının tutarlılığını ve kalitesini olumsuz etkileyebildiği tespit edilmiştir.
Sonuç olarak bu çalışma, freight forwarder şirketlerinin seçim sürecinin yalnızca teknik ve ekonomik kriterlere dayalı bir karar mekanizması olmadığını, insan faktörüyle şekillenen çok boyutlu bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular, hem literatüre çalışan odaklı bir bakış açısı kazandırmakta hem de uygulayıcılar için freight forwarder seçiminde görev alan çalışanların yetkinliklerinin geliştirilmesine ve seçim süreçlerinin kurumsal olarak yapılandırılmasına yönelik önemli çıkarımlar sunmaktadır.
Anahtar Kelimeler: Deniz İşletmeleri Yönetimi, Deniz İşletmeciliği, Freight Forwarder Seçimi, Çalışan Perspektifi, İnsan Kaynakları Yönetimi.

The Selection of Freight Forwarder Companies from an Employee Perspective: An Examination of Individual and Organisational Factors

Abstract: The selection of freight forwarder companies is a strategic decision-making process that directly affects the operational performance, cost structure, and service quality of businesses in logistics and supply chain management. While the existing literature mostly addresses this process from the perspective of the company or customer, the issue of how and under what conditions selection decisions are actually made by employees has been examined to a limited extent. This study aims to examine the freight forwarder selection process from the employee perspective, investigating the role of individual and organisational factors in these decisions.

Designed as a qualitative literature review, the research comprehensively analyses academic studies published in the fields of human resource management, organisational behaviour, decision-making processes, and logistics service provider selection. Literature data were evaluated using thematic analysis under the headings of employee competencies, human resource management practices, organisational support mechanisms, and environmental factors affecting decision-making processes.

The findings of the study show that individual competencies such as employees' technical knowledge, sectoral experience, analytical assessment ability, and risk perception are decisive in freight forwarder selection. However, the effective use of these competencies depends on organisational factors such as training and development opportunities, managerial support, standardised selection procedures, and corporate policies. It was found that insufficient organisational support, high workload, and staff turnover can negatively affect the consistency and quality of selection decisions.

In conclusion, this study reveals that the freight forwarder selection process is not merely a decision-making mechanism based on technical and economic criteria, but rather a multidimensional process shaped by the human factor. The findings contribute a worker-centred perspective to the literature and offer important insights for practitioners regarding the development of the competencies of employees involved in freight forwarder selection and the institutional structuring of selection processes.

Key Words: Maritime Operations Management, Maritime Business Management, Freight Forwarder Selection, Employee Perspective, Human Resources Management.

1. GİRİŞ

Küreselleşme, dijitalleşme ve artan rekabet koşulları, lojistik ve tedarik zinciri yönetimini işletmeler açısından stratejik bir karar alanı hâline getirmiştir. Bu bağlamda freight forwarder şirketleri, taşımacılık süreçlerinin koordinasyonu, maliyet optimizasyonu, zaman yönetimi ve operasyonel sürekliliğin sağlanmasında kritik bir rol üstlenmektedir. Freight forwarder seçimi, yalnızca hizmet sağlayıcıların teknik kapasitesi ya da maliyet avantajlarıyla sınırlı olmayan; aynı zamanda işletmelerin operasyonel performansını, müşteri memnuniyetini ve rekabet gücünü doğrudan etkileyen çok boyutlu bir karar süreci olarak değerlendirilmektedir.

Mevcut literatürde freight forwarder ve lojistik hizmet sağlayıcı seçimi çoğunlukla firma, müşteri veya tedarik zinciri perspektifinden ele alınmakta; maliyet, hizmet kalitesi, güvenilirlik ve altyapı gibi kriterler ön plana çıkarılmaktadır. Ancak bu seçimlerin fiilen kimler tarafından, hangi yetkinlikler ve hangi örgütsel koşullar altında gerçekleştirildiği konusu literatürde görece sınırlı düzeyde incelenmiştir. Oysa freight forwarder seçim süreci, büyük ölçüde bu kararlardan sorumlu çalışanların bilgi birikimi, deneyimi, risk algısı ve karar verme yetkinlikleri doğrultusunda şekillenmektedir.

Çalışanların freight forwarder seçimindeki rolü, insan kaynakları yönetimi, örgütsel davranış ve karar verme literatürüyle doğrudan ilişkilidir. Yetkinlik temelli insan kaynakları yönetimi yaklaşımları, çalışanların karmaşık ve çok kriterli kararları daha sistematik, objektif ve performans odaklı biçimde değerlendirebilmelerini mümkün kılmaktadır. Bununla birlikte, çalışanların yalnızca bireysel yetkinlikleri değil; örgütsel yapı, yönetsel destek, eğitim ve gelişim olanakları ile kurumsal politikalar da seçim sürecinin kalitesini belirleyen önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Özellikle lojistik sektöründe sık karşılaşılan yüksek iş yükü, zaman baskısı ve personel devir hızı, çalışanların karar verme süreçlerini ve dolayısıyla freight forwarder seçimlerinin tutarlılığını etkileyebilmektedir.

Bu çalışma, freight forwarder şirketlerinin seçim sürecini çalışan perspektifinden ele alarak literatürdeki önemli bir boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında, çalışanların freight forwarder seçiminde rol oynayan bireysel yetkinlikler, insan kaynakları yönetimi uygulamaları ve örgütsel destek mekanizmaları bütüncül bir çerçeve içinde incelenmektedir. Böylece freight forwarder seçiminin yalnızca teknik veya ekonomik bir karar değil, aynı zamanda insan faktörüyle şekillenen stratejik bir süreç olduğu ortaya konulmaktadır.

Bu yönüyle çalışma, lojistik ve taşımacılık literatürüne çalışan odaklı bir bakış açısı kazandırmayı; uygulayıcılar açısından ise freight forwarder seçim sürecinde görev alan çalışanların yetkinliklerinin geliştirilmesi ve seçim süreçlerinin kurumsal olarak yapılandırılmasına yönelik çıkarımlar sunmayı hedeflemektedir.

2. ÇALIŞAN SEÇİM SÜREÇLERİNİN TEMELLERİ

2.1. Seçime Yetkinlik Temelli Yaklaşımlar

Nakliye şirketleri de dahil olmak üzere hizmet sağlayıcıların seçimi, temelde bu tür kararları vermekle görevli çalışanların yetkinliklerine dayanır. İşverenlerin, teknik yeterliliğe sahip çalışanları istihdam etme sürecinde teknik bilgi ile işletme ya da sistem bilgisini daha öncelikli değerlendirdiği belirlenmiştir (Todd ve ark., 1995). İnsan kaynakları yönetimi uygulamaları, işe alım ve seçme, eğitim ve geliştirme, performans değerlendirme ve uygun ödül sistemlerinin geliştirilmesini kapsayan etkili seçim süreçleri için gerekli yetkinliklerin geliştirilmesinde çok önemlidir ve bunlar yıllardır geçerli ve etkili faktörler olarak varlığını sürdürmektedir (Gunawan ve ark., 2017). Bu çerçeve, nakliye ortaklarının seçiminden sorumlu çalışanların, potansiyel hizmet sağlayıcıları etkili bir şekilde değerlendirebilmelerini sağlayan belirli yetkinliklere sahip olmaları gerektiğini göstermektedir. Dolayısıyla, bu yetkinliklerin sistematik insan kaynakları uygulamalarıyla desteklenmesi, organizasyonların lojistik ortak seçiminde sürdürülebilir başarı elde etmesi açısından kritik bir öneme sahiptir.

Bireyler bilgi, beceri ve tutumlarını sergilediklerinde, işe alım ve seçim süreci önemli ölçüde daha basit hale gelir (Gunawan ve ark., 2018). Bu nedenle, nakliye şirketlerini seçen çalışanlar da lojistik değerlendirme, maliyet-fayda analizi ve hizmet kalitesi değerlendirme yetkinliklerini benzer şekilde sergilemelidir. Yetkinlik temelli yaklaşım, personel veya hizmet sağlayıcılar için seçim kararlarının, önceden belirlenmiş kriterlere göre yeteneklerin sistematik bir değerlendirmesini gerektirdiğini vurgular.

2.2. Seçim Prosedürlerinde Geçerlilik ve Yararlılık

Personel psikolojisi alanındaki araştırmalar, bir seçim prosedürünün geçerliliğinin, prosedürün yararıyla doğru orantılı olduğunu ortaya koymuştur (Hunsley & Meyer, 2003). Bu ilke, çalışanlar tarafından kullanılan seçim kriterlerinin geçerliliğinin, seçilen lojistik ortağının yararına doğrudan etki ettiği nakliye şirketlerinin seçiminde de aynı şekilde geçerlidir. Bu nedenle çalışanlar, başarılı nakliye ortaklıklarını tahmin etmede geçerliliği kanıtlanmış seçim prosedürlerini kullanmalıdır. Bu durum, seçim sürecinde kullanılan kriterlerin rastlantısal değil, ölçülebilir ve performansla ilişkili olmasının önemini ortaya koymaktadır.

Güvenilir seçim araçlarının geliştirilmesi, örgütsel etkinlik için hâlâ çok önemlidir. Araştırma temelli seçim araçları geliştirme çabaları zaman içinde önemli ölçüde gelişmiştir ve işgücü devrini azaltıp sonuçları iyileştirebilecek güvenilir işe alım araçlarına hâlâ ihtiyaç vardır (Hall & Hall, 2002). Geçerliliği düşük seçim araçları ise hatalı değerlendirmelere yol açarak organizasyonel verimliliği olumsuz etkileyebilmektedir. Bu araştırma personel seçimine odaklanmakla birlikte, geçerli ve güvenilir seçim araçları geliştirmenin temel ilkeleri, nakliye şirketlerinin değerlendirilmesi de dahil olmak üzere tedarikçi seçim süreçlerine de uygulanır.

2.3. Yüksek Performanslı Çalışma Sistemleri ve Seçim Uygulamaları

Yüksek performanslı çalışma sistemleri uygulayan organizasyonlar, seçim süreçlerine özel önem vermektedir. Bu sistemler içindeki uygulamalar, personeli çekmeye, seçmeye ve geliştirmeye özen göstererek organizasyonun işgücünün kalitesini artırmaya odaklanmaktadır (Garman et al., 2011). Aynı ilkeler, nakliye şirketlerinin seçimine de uygulanabilir; organizasyonlar, en uygun lojistik ortaklarını belirlemek ve seçmek için titiz değerlendirme süreçleri uygulamalıdır.

Bu doğrultuda, sistematik ve objektif seçim kriterlerine dayalı değerlendirme süreçleri, yalnızca doğru nakliye şirketinin belirlenmesini sağlamakla kalmayıp, uzun vadeli iş birliği, operasyonel verimlilik ve sürdürülebilir rekabet avantajı elde edilmesine de katkı sunmaktadır.

Seçim uygulamalarının daha geniş organizasyonel sistemlere entegre edilmesi, kararların stratejik hedeflerle uyumlu olmasını sağlar. Organizasyonlar, nakliye şirketlerinin seçiminin genel tedarik zinciri stratejileri, kalite yönetim sistemleri ve operasyonel gereksinimlerine nasıl uyduğunu dikkate almalıdır.

2.4. İşgücü Geliştirme ve Karar Verme Kapasitesi

Tamamen entegre bir işgücü geliştirme planı, işe alım, eleme, işe yerleştirme, yeni çalışan eğitimi, denetim, performans değerlendirmesi ve terfi veya ilerleme ile ilgili kararlar konusunda tutarlı bir mesaj gerektirir (Nemec, 2011). İşgücü gelişimine yönelik bu kapsamlı yaklaşım, çalışanların nakliye şirketlerinin değerlendirilmesi de dahil olmak üzere bilinçli seçim kararları almak için gerekli beceri ve bilgiye sahip olmalarını sağlar.

Yüksek personel devir hızı ve yeni işe alınan personele sürekli eğitim verme yeteneği gibi organizasyonel faktörler, organizasyonlar içindeki karar verme kapasitesini etkileyen yaygın olarak bildirilen zorluklardır (Jacob et al., 2014). Nakliye şirketi seçiminden sorumlu çalışanların işten ayrılma oranı yüksek olduğunda, tedarikçi ilişkileri ve performans geçmişi ile ilgili organizasyonel bilgi kaybolabilir ve bu da gelecekteki seçim kararlarının kalitesini tehlikeye atabilir.

2.5. Seçim Bağlamında İnsan Kaynakları Yönetimi Uygulamaları

İnsan kaynakları uygulamaları, çalışanların görevlerini yerine getirmek için gerekli bilgi ve becerilere sahip olmalarını sağlayarak etkili organizasyonel operasyonları kolaylaştırır. Bu, ilgili alanlarda deneyimli personelin işe alınması ve istihdam edilmesi, kapsamlı eğitim fırsatları sunulması ve personel alım kararlarında organizasyonel önceliklerin yansıtılmasını içerir (Hernandez ve ark., 2009). Nakliye şirketi seçiminde, organizasyonlar bu kararların alınmasından sorumlu çalışanların uygun lojistik bilgisine, kriz yönetim yetkinliğine, müzakere becerilerine ve analitik yeteneklere sahip olmasını sağlamalıdır.

Daha sonra nakliye şirketlerini seçecek çalışanların seçimi, yetkinlik gereksinimlerine dikkat edilmesini gerektirir. Çalışanlar, özel görevler veya çeşitli görevler için işe alınabilir ve genel yeteneklere sahip çalışanların işe alınması, çapraz eğitim imkânı sağlar (Mills ve ark., 2021). Kuruluşlar, yalnızca nakliye ilişkilerine odaklanan lojistik ve tedarik zinciri yönetimi uzmanlarını istihdam etmeyi tercih edebilir veya bu sorumlulukları daha geniş operasyonel görevleri olan genel yeteneklere sahip çalışanlara atayabilir.

2.6. Seçim Yetkinlikleri için Eğitim ve Gelişim

İşe alım, kaynaklar ve müdahale sunumunun hedef kitleye göre uyarlanması, dış kuruluşların kullanımı ve personel eğitiminin yanı sıra, organizasyonel etkinlikte olumlu bir rol oynar (Matthews ve ark., 2013). Nakliye şirketlerini seçmekten sorumlu çalışanlar, değerlendirme becerilerini, sektör bilgilerini ve karar verme yeteneklerini geliştiren hedefli eğitim programlarından yararlanır. Böylece hatalı seçimlerden kaynaklanabilecek operasyonel ve finansal risklerin azaltılması mümkün olmaktadır.

Personel eğitiminin önemi, çalışanların nakliye şirketlerini değerlendirme kriterlerini anlamalarını, gerekli özeni göstermelerini ve devam eden performansı izlemelerini sağlamaya kadar uzanır. Yeni personeli desteklemek için kararlı personelle yapılandırılmış bir program oluşturmak veya sürdürmek, nakliye seçimi konusunda organizasyonel kapasiteyi korumak için gerekli olan sürekli personel gelişimini sağlamaya yardımcı olur (Murni & Musa, 2018).

3. YÖNTEM

Bu çalışma, çalışanlar tarafından freight forwarder şirketlerinin seçimini etkileyen bireysel ve örgütsel faktörleri incelemeyi amaçlayan nitel bir literatür incelemesi olarak tasarlanmıştır. Araştırma, ampirik veri toplamaya dayalı bir alan çalışması yerine, insan kaynakları yönetimi, örgütsel davranış ve lojistik yönetimi literatüründe yer alan kuramsal yaklaşımlar ve önceki araştırma bulgularının bütüncül biçimde analiz edilmesine dayanmaktadır. Çalışmada, betimleyici ve yorumlayıcı bir araştırma tasarımı benimsenmiştir. Bu kapsamda freight forwarder seçim süreci, çalışanların karar verme rolleri, yetkinlik temelli insan kaynakları yönetimi uygulamaları ve örgütsel destek mekanizmaları çerçevesinde ele alınmıştır. Araştırma tasarımı, farklı disiplinlerden elde edilen bulguların karşılaştırılmasına ve sentezlenmesine olanak sağlayacak şekilde yapılandırılmıştır. Araştırmanın verileri, ikincil veri kaynakları kullanılarak elde edilmiştir. Bu kapsamda; uluslararası hakemli dergilerde yayımlanmış makaleler, kitaplar ve akademik raporlar sistematik olarak incelenmiştir. Literatür taraması sürecinde; insan kaynakları yönetimi, yetkinlik temelli seçim yaklaşımları, örgütsel karar verme, tedarikçi seçimi ve lojistik hizmet sağlayıcı değerlendirmesi gibi anahtar kavramlar esas alınmıştır. İncelenen çalışmalar, freight forwarder seçimini doğrudan ele alan araştırmaların sınırlı olması nedeniyle, konu ile ilişkili kavramsal çerçeveler ve benzer seçim süreçlerini inceleyen araştırmalar arasından seçilmiştir. Bu yaklaşım, freight forwarder seçim sürecinin çalışan perspektifinden ele alınmasına olanak sağlamıştır.

Toplanan literatür verileri, tematik analiz yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Bu süreçte, çalışanların freight forwarder seçiminde rol oynayan faktörler;
(i) bireysel yetkinlikler,
(ii) insan kaynakları yönetimi uygulamaları,
(iii) örgütsel yapı ve destek mekanizmaları,
(iv) karar verme süreçlerini etkileyen çevresel ve yönetsel faktörler
olmak üzere tematik başlıklar altında sınıflandırılmıştır.

Tematik analiz sürecinde, literatürde öne çıkan ortak kavramlar, tekrar eden bulgular ve farklı yaklaşımlar karşılaştırmalı olarak ele alınmış, freight forwarder seçimine ilişkin çıkarımlar bütüncül bir çerçeve içerisinde yorumlanmıştır. Bu yöntem, disiplinler arası bir bakış açısı geliştirilmesine ve literatürde dağınık biçimde ele alınan bulguların sistematik olarak bütünleştirilmesine imkân tanımıştır.

Bu çalışma, literatür temelli bir inceleme olması nedeniyle doğrudan saha verilerine dayanmamaktadır. Bu durum, elde edilen bulguların genellenebilirliğini sınırlamakla birlikte, freight forwarder seçiminin çalışan perspektifinden kavramsal olarak anlaşılmasına önemli katkılar sunmaktadır. Ayrıca, incelenen çalışmaların farklı sektör ve ülke bağlamlarını içermesi, sonuçların yorumlanmasında bağlamsal farklılıkların dikkate alınmasını gerektirmektedir.

4. BULGULAR

Araştırma bulguları, çalışanların performansını etkileyen en önemli zorluklardan birinin, yöneticilerin personelin duygusal ihtiyaçlarını ihmal etmesi ve aralarında kötü ilişkilerin olması olduğunu göstermektedir (Nafar ve ark., 2021). Nakliye seçimi sorumlu çalışanlar yeterli yönetim desteğinden yoksun olduğunda, karar verme kapasiteleri tehlikeye girebilir.

Personel devir hızı ve elde tutma, yönetim tarzı ve etkinliğinden etkilenir (Wakerman ve ark., 2019). Nakliye şirketi seçiminden sorumlu, istikrarlı ve iyi desteklenen ekipler bulunduran kuruluşlar, birikmiş bilgi ve kurulan tedarikçi ilişkilerinden daha fazla yararlanma olasılığı yüksektir. Bu nedenle, ekip istikrarının sağlanması, nakliye şirketi seçiminde karar kalitesinin ve uzun vadeli iş birliği performansının artırılması açısından belirleyici bir faktördür. Tersine, bu çalışanlar arasında yüksek devir hızı, tutarsız seçim kriterlerine ve tedarikçi ilişkilerinin bozulmasına neden olabilir.

4.1. Çalışanların Refahı ve Karar Kalitesi

Çalışanların refahının çalışanlar ve kuruluş üzerinde nasıl bir etkisi olduğu konusunda daha derin bir anlayış geliştirmek, insan kaynakları yönetiminin hem çalışanlara hem de kuruluşa fayda sağlayan daha etkili destek ağları geliştirmesi için gerekli altyapıyı sağlamaya yardımcı olabilir (Pilcher & Morris, 2020). Sirgy (2012) Çalışan refahı kavramı; çalışma yaşamının kalitesi, iş yaşam kalitesi ve işte iyi olma hali gibi farklı ancak birbiriyle ilişkili kavramlar çerçevesinde ele alınmaktadır. Dinlenmiş, yeterli desteği almış ve mesleki açıdan memnun olan çalışanlar, nakliye şirketi seçimiyle ilgili doğru kararlar alma olasılıkları daha yüksektir.

Personel moralini artırmak ve tükenmişliği önlemek için nispeten düşük maliyetli yöntemler arasında kişisel takdir, beceri geliştirme fırsatları ve işin adil dağılımı sayılabilir (Chin, 2010). Kuruluşlar, bu faktörlerin nakliye şirketi seçiminden sorumlu çalışanları nasıl etkilediğini dikkate almalı ve uygun destek mekanizmaları uygulamalıdır.

4.2. Kalite Güvencesi Hususları

Kalite güvence programlarının oluşturulması, yetki belgelendirme ve sürekli performans değerlendirmesi, etkili seçim ve izleme süreçlerinin temel bileşenleridir (Hannan et al., 2012). Nakliye şirketlerini seçerken, çalışanlar net performans kriterleri belirleyen, sürekli hizmet sunumunu izleyen ve performans eksikliklerini gidermek için mekanizmalar sağlayan benzer kalite güvence çerçeveleri uygulamalıdır.

Personel eğitimi ve yetkinliklerin değerlendirilmesi, hataların riskini mümkün olan en düşük seviyede tutmak için son derece önemlidir (Kienle ve ark., 2014). Bu ilke, nakliye şirketlerini seçen çalışanların eğitimine ve nakliye şirketlerinin kendilerinin değerlendirilmesine de uygulanır; nakliye şirketleri, personelinin uygun eğitim ve yetkinliğe sahip olduğunu göstermelidir.

4.3. Risk Değerlendirmesi ve Yönetimi

Risk yönetiminde atılması gereken temel adımlar arasında riskin belirlenmesi, değerlendirilmesi, ortadan kaldırılması, en aza indirilmesi ve aktarılması yer alır (Harris ve ark., 2008). Nakliye şirketlerini seçen çalışanlar, finansal istikrar, operasyonel güvenilirlik, mevzuata uygunluk, hizmet kalitesi, bilgi paylaşımı ve iletişim şeffaflığı gibi faktörleri göz önünde bulundurarak risk değerlendirmesini değerlendirme çerçevelerine dahil etmelidir.

Seçim süreçlerinde dikkate alınması gereken hususlar arasında altyapı, ekipman seçimi, kalite güvencesi, insan sermayesinin edinilmesi, geliştirilmesi ve elde tutulması yer almalıdır (Efstathiou ve ark., 2016). Bu kapsamlı değerlendirme kriterleri, nakliye şirketlerini çok boyutlu olarak değerlendirmek için bir çerçeve oluşturur.

4.4. Kurumsal Politikalar ve Prosedürler Seçim Süreçlerinin Standartlaştırılması

Kuruluşlar, tutarlılığı sağlayan ve bireysel önyargıların etkisini azaltan standartlaştırılmış seçim süreçlerini uygulamaktan fayda sağlar. Risk azaltmaya yönelik kurumsal politikalar, personel eğitimiyle birlikte, seçim uygulamalarını standartlaştırmak için etkili bir yaklaşımdır (Sultan-Taïeb ve ark., 2017). Nakliye şirketlerini seçen çalışanlar, değerlendirme kriterlerini, onay süreçlerini ve performans izleme gerekliliklerini tanımlayan belirlenmiş organizasyonel politikalar çerçevesinde hareket etmelidir.

Organizasyonel düzeyde politikaların, düzenlemelerin ve desteğin uygulanması ve güçlendirilmesi için kılavuzlar ve süreçler geliştirilmesi, etkili seçim uygulamalarına ışık tutabilir (Shahin ve ark., 2020). Organizasyonlar, ilk seçim, sürekli performans değerlendirmesi ve sözleşme yenileme veya fesih kriterleri dahil olmak üzere, nakliye şirketlerinin seçimini düzenleyen açık politikalar oluşturmalıdır.

Seçim kararlarının uygun şekilde belgelenmesi, hesap verebilirliği sağlar ve organizasyonel öğrenmeyi kolaylaştırır. Seçim süreçlerinde belgelemenin önemi, organizasyonel araştırmalarda iyi bir şekilde ortaya konmuştur (MacEachen ve ark., 2018). Nakliye şirketlerini seçen çalışanlar, değerlendirme kriterleri, tedarikçi değerlendirmeleri, seçim gerekçeleri ve performans izleme verilerinin kapsamlı kayıtlarını tutmalıdır.

4.5. Birden Fazla Kriteri Dengelemek

Seçim kararları genellikle maliyet, hizmet kalitesi, güvenilirlik, coğrafi kapsama alanı ve özel yetenekler gibi birden fazla kriteri dengelemeyi içerir. Değerlendirme süreci, çeşitli boyutların dikkate alınmasını ve uygun ağırlıklandırma şemalarının geliştirilmesini gerektirir (Jacobs ve ark., 2018). Çalışanlar, çeşitli değerlendirme kriterlerini tutarlı seçim kararlarına entegre etmek için çerçeveler geliştirmelidir.

Seçim süreçleri kişisel ilişkiler, önceki deneyimler veya organizasyonel politikalar tarafından etkilenebilir. Objektif değerlendirme kriterlerinin ve standartlaştırılmış değerlendirme prosedürlerinin önemi, bu etkileri azaltmaya yardımcı olur (Garman ve ark., 2011). Organizasyonlar, nakliye şirketi seçim kararlarının öznel tercihler yerine objektif kriterlere dayandığından emin olmak için önlemler almalıdır.

Organizasyonlar, nakliye şirketi seçiminden sorumlu çalışanların yetkinliklerini geliştirmek için yatırım yapmalıdır. Bu, lojistik ve tedarik zinciri yönetimi, müzakere becerileri, finansal analiz ve tedarikçi yönetimi konularında eğitimleri içerir. Yönetimsel yetkinliğin geliştirilmesi, işe alım ve seçim, eğitim ve gelişim, performans değerlendirmesi ve uygun ödül sistemlerine dikkat edilmesini gerektirir (Gunawan ve ark., 2017).

4.6. Yapılandırılmış Seçim Süreçlerinin Uygulanması

Organizasyonlar, değerlendirme kriterlerini tanımlayan, onay iş akışlarını belirleyen ve uygun denetimi sağlayan yapılandırılmış seçim süreçlerini uygulamaktan fayda sağlar. Personel veya tedarikçiler için olsun, titiz işe alım ve seçim süreçleri organizasyonel etkinliğe katkıda bulunur (Garman ve ark., 2011).

Seçim süreçleri, tedarikçi performansını izleme ve sürekli iyileştirmeyi kolaylaştırma mekanizmalarını içermelidir. Kalite güvence programlarının oluşturulması ve performansın sürekli değerlendirilmesi, seçim kararlarının organizasyonel ihtiyaçlarla uyumlu kalmasını sağlar (Hannan ve ark., 2012).

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma, freight forwarder şirketlerinin seçim sürecinin yalnızca kurumsal ya da stratejik bir karar mekanizması olarak değil, aynı zamanda çalışanların bireysel yetkinlikleri, örgütsel destek sistemleri ve insan kaynakları yönetimi uygulamalarıyla şekillenen çok boyutlu bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır. Literatürde ağırlıklı olarak müşteri veya firma perspektifinden ele alınan freight forwarder seçimi, bu çalışma kapsamında çalışanların karar verme rolleri ve bu rolleri etkileyen faktörler bağlamında incelenerek önemli bir boşluğun doldurulmasına katkı sağlamaktadır.

Araştırma kapsamında değerlendirilen bulgular, çalışanların freight forwarder seçiminde teknik bilgi, analitik değerlendirme yeteneği, sektörel deneyim ve risk algısı gibi bireysel yetkinliklerin belirleyici olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, bu yetkinliklerin tek başına yeterli olmadığı; örgütsel yapı, insan kaynakları politikaları, eğitim ve gelişim olanakları ile yönetsel destek düzeyinin karar kalitesi üzerinde kritik bir rol oynadığı görülmektedir. Özellikle yetkinlik temelli insan kaynakları yönetimi yaklaşımlarının, çalışanların seçim süreçlerine daha sistematik, objektif ve performans odaklı katkı sunmalarını sağladığı anlaşılmaktadır.

Çalışmanın bir diğer önemli sonucu, freight forwarder seçim sürecinde kullanılan kriterlerin geçerliliği ve güvenilirliği ile seçimin örgütsel çıktıları arasındaki güçlü ilişkidir. Geçerli ve ölçülebilir kriterlere dayanmayan seçim süreçlerinin, uzun vadede operasyonel aksaklıklara, maliyet artışına ve tedarik zinciri performansında düşüşe yol açabileceği değerlendirilmektedir. Bu durum, çalışanlar tarafından kullanılan seçim araçlarının yalnızca bireysel deneyime değil, kurumsal olarak tanımlanmış ve standartlaştırılmış değerlendirme çerçevelerine dayanması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Örgütsel faktörler açısından değerlendirildiğinde, yüksek performanslı çalışma sistemlerinin ve yapılandırılmış karar alma mekanizmalarının freight forwarder seçim sürecini daha tutarlı ve sürdürülebilir hale getirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle işgücü geliştirme, bilgi paylaşımı ve kurumsal hafızanın korunması, çalışan devir hızının yüksek olduğu lojistik ve taşımacılık sektöründe seçim kararlarının sürekliliği açısından büyük önem

taşımaktadır. Çalışan devir hızının yüksek olduğu organizasyonlarda bilgi kaybı yaşanması, freight forwarder seçiminde tutarsızlık riskini artırmakta ve tedarikçi ilişkilerinin zayıflamasına neden olabilmektedir.

Araştırma ayrıca, çalışanların iş yükü, zaman baskısı ve kaynak kısıtları altında verdikleri kararların seçim kalitesini olumsuz etkileyebileceğini göstermektedir. Bu bağlamda, yönetsel destek, adil iş dağılımı ve yeterli kaynak tahsisi, çalışanların freight forwarder seçiminde daha rasyonel ve çok kriterli değerlendirmeler yapabilmelerini mümkün kılmaktadır. Çalışan refahı, motivasyon ve psikolojik iyi olma hali gibi faktörlerin, dolaylı da olsa karar kalitesi üzerinde etkili olduğu bu çalışmanın önemli çıkarımlarından biridir.

Uygulama açısından bakıldığında, bu çalışma freight forwarder seçimi sürecinde çalışanların rolünü güçlendirmek isteyen organizasyonlar için önemli öneriler sunmaktadır. Kuruluşların, freight forwarder seçiminden sorumlu çalışanlara yönelik yetkinlik geliştirme programları tasarlamaları, standartlaştırılmış seçim prosedürleri oluşturmaları ve performans izleme mekanizmalarını kurumsal politikalara entegre etmeleri gerekmektedir. Bu yaklaşım, yalnızca doğru tedarikçi seçimini değil, aynı zamanda uzun vadeli iş birliklerini, operasyonel sürekliliği ve rekabet avantajını da destekleyecektir.

Sonuç olarak, freight forwarder şirketlerinin çalışanlar tarafından seçimi, insan kaynakları yönetimi, örgütsel davranış ve lojistik yönetimi disiplinlerinin kesişim noktasında yer alan stratejik bir karar süreci olarak değerlendirilmelidir. Bu çalışmanın ortaya koyduğu bulgular, freight forwarder seçiminin bireysel yetkinlikler ile örgütsel yapıların etkileşimi sonucunda şekillendiğini göstermekte ve bu sürecin sistematik biçimde yönetilmesinin önemini vurgulamaktadır. Gelecek araştırmaların, nicel analizlerle desteklenmiş ampirik çalışmalar yoluyla çalışan yetkinliklerinin freight forwarder performansı üzerindeki doğrudan etkilerini incelemesi, farklı sektörler ve ülke bağlamlarında karşılaştırmalı analizler yapması literatüre önemli katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Bull, S., Gillette, C., Glasgow, R., & Estabrooks, P. (2003). Work Site Health Promotion Research: To what Extent can we Generalize the Results and what is Needed to Translate Research to Practice?. Health Education & Behavior, 30(5), 537-549. https://doi.org/10.1177/1090198103254340

Car, L., Brusamento, S., Elmoniry, H., Velthoven, M., Pape, U., Welch, V., … & Atun, R. (2013). The Uptake of Integrated Perinatal Prevention of Mother-to-Child HIV Transmission Programs in Low- and Middle-Income Countries: A Systematic Review. Plos One, 8(3), e56550. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0056550

Chin, M. (2010). Quality Improvement Implementation and Disparities. Medical Care, 48(8), 668-675. https://doi.org/10.1097/mlr.0b013e3181e3585c

Deress, T., Chufa, K., & Girma, M. (2019). Prevalence of needlestick injury among healthcare workers in Ethiopia: a systematic review and meta-analysis. Environmental Health and Preventive Medicine, 24(1). https://doi.org/10.1186/s12199-019-0807-7

Efstathiou, J., Heunis, M., Karumekayi, T., Makufa, R., Bvochora-Nsingo, M., Gierga, D., … & Dryden-Peterson, S. (2016). Establishing and Delivering Quality Radiation Therapy in Resource-Constrained Settings: The Story of Botswana. Journal of Clinical Oncology, 34(1), 27-35. https://doi.org/10.1200/jco.2015.62.8412

Garman, A., McAlearney, A., Harrison, M., Song, P., & McHugh, M. (2011). High-performance work systems in health care management, Part 1. Health Care Management Review, 36(3), 201-213. https://doi.org/10.1097/hmr.0b013e318201d1bf

Gunawan, J., Aungsuroch, Y., & Fisher, M. (2017). Factors contributing to managerial competence of first-line nurse managers: A systematic review. International Journal of Nursing Practice, 24(1). https://doi.org/10.1111/ijn.12611

Gunawan, J., Aungsuroch, Y., & Fisher, M. (2018). Competence-based human resource management in nursing: A literature review. Nursing Forum, 54(1), 91-101. https://doi.org/10.1111/nuf.12302

Hall, P. and Hall, N. (2002). Hiring and Retaining Direct-Care Staff: After Fifty Years of Research, What Do We Know?. Mental Retardation, 40(3), 201-211. https://doi.org/10.1352/0047-6765(2002)0402.0.co;2

Hannan, E., Cozzens, K., King, S., Walford, G., & Shah, N. (2012). The New York State Cardiac Registries. Journal of the American College of Cardiology, 59(25), 2309-2316. https://doi.org/10.1016/j.jacc.2011.12.051

Harris, I., Baker, E., Berry, T., Halloran, M., Lindauer, K., Ragucci, K., … & Haines, S. (2008). Developing a Business-Practice Model for Pharmacy Services in Ambulatory Settings. Pharmacotherapy the Journal of Human Pharmacology and Drug Therapy, 28(2), 285-285. https://doi.org/10.1592/phco.28.2.285

Hernandez, M., Nesman, T., Mowery, D., Acevedo-Polakovich, I., & Callejas, L. (2009). Cultural Competence: A Literature Review and Conceptual Model for Mental Health Services. Psychiatric Services, 60(8), 1046-1050. https://doi.org/10.1176/ps.2009.60.8.1046

Hunsley, J. and Meyer, G. (2003). The Incremental Validity of Psychological Testing and Assessment: Conceptual, Methodological, and Statistical Issues.. Psychological Assessment, 15(4), 446-455. https://doi.org/10.1037/1040-3590.15.4.446

Jacob, R., Baker, E., Allen, P., Dodson, E., Duggan, K., Fields, R., … & Brownson, R. (2014). Training needs and supports for evidence-based decision making among the public health workforce in the United States. BMC Health Services Research, 14(1). https://doi.org/10.1186/s12913-014-0564-7

Jacobs, L., Brindis, C., Hughes, D., Kennedy, C., & Schmidt, L. (2018). Measuring Consumer Engagement: A Review of Tools and Findings. Journal for Healthcare Quality, 40(3), 139-146. https://doi.org/10.1097/jhq.0000000000000085

Kienle, P., McElhiney, L., Kastango, E., & Power, L. (2014). ASHP Guidelines on Compounding Sterile Preparations. American Journal of Health-System Pharmacy, 71(2), 145-166. https://doi.org/10.2146/sp140001

MacEachen, E., Varatharajan, S., Du, B., Bartel, E., & Ekberg, K. (2018). The Uneven Foci of Work Disability Research Across Cause-based and Comprehensive Social Security Systems. International Journal of Health Services, 49(1), 142-164. https://doi.org/10.1177/0020731418809857

Matthews, L., Kirk, A., MacMillan, F., & Mutrie, N. (2013). Can physical activity interventions for adults with type 2 diabetes be translated into practice settings? A systematic review using the RE-AIM framework. Translational Behavioral Medicine, 4(1), 60-78. https://doi.org/10.1007/s13142-013-0235-y

Mills, K., Weary, D., & Keyserlingk, M. (2021). Graduate Student Literature Review: Challenges and opportunities for human resource management on dairy farms. Journal of Dairy Science, 104(1), 1192-1202. https://doi.org/10.3168/jds.2020-18455

Murni, I. and Musa, N. (2018). The Need for Specialized Pediatric Cardiac Critical Care Training Program in Limited Resource Settings. Frontiers in Pediatrics, 6. https://doi.org/10.3389/fped.2018.00059

Nafar, H., Aghdam, E., Derakhshani, N., Saniee, N., Sharifian, S., & Goharinezhad, S. (2021). A systematic mapping review of factors associated with willingness to work under emergency condition. Human Resources for Health, 19(1). https://doi.org/10.1186/s12960-021-00622-y

Nemec, P. (2011). Academic detailing.. Psychiatric Rehabilitation Journal, 34(3), 257-259. https://doi.org/10.2975/34.3.2011.257.259

Pilcher, J. and Morris, D. (2020). Sleep and Organizational Behavior: Implications for Workplace Productivity and Safety. Frontiers in Psychology, 11. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.00045

Shahin, S., Reitzel, M., Rezze, B., Ahmed, S., & Anaby, D. (2020). Environmental Factors that Impact the Workplace Participation of Transition-Aged Young Adults with Brain-Based Disabilities: A Scoping Review. International Journal of Environmental Research and Public Health, 17(7), 2378. https://doi.org/10.3390/ijerph17072378

Sirgy, M. J. (2012). The psychology of quality of life: Hedonic well-being, life satisfaction, and eudaimonia (Vol. 50). Springer science & business media. https://doi.org/10.1007/978-94-007-4405-9

Sultan-Taïeb, H., Parent-Lamarche, A., Gaillard, A., Stock, S., Nicolakakis, N., Hong, Q., … & Berthelette, D. (2017). Economic evaluations of ergonomic interventions preventing work-related musculoskeletal disorders: a systematic review of organizational-level interventions. BMC Public Health, 17(1). https://doi.org/10.1186/s12889-017-4935-y

Todd, P. A., McKeen, J. D., & Gallupe, R. B. (1995). The evolution of IS job skills: A content analysis of IS job advertisements from 1970 to 1990. MIS quarterly, 1-27. https://doi.org/10.2307/249709

Wakerman, J., Humphreys, J., Russell, D., Guthridge, S., Bourke, L., Dunbar, T., … & Jones, M. (2019). Remote health workforce turnover and retention: what are the policy and practice priorities?. Human Resources for Health, 17(1). https://doi.org/10.1186/s12960-019-0432-y